

העולם הזה

העורך הראשי:
אורי אבנרי
ראש המערכת:
שלום כהן
עורך משנה:
דוב איתן

עורך תבנית:
זקי
עלם המערכת:
אריה קרו

עורך כיתוב:
סילבי קשה
כתב בכיר:
אלי תבור

חברי המערכת:

מנשה ברדיצ'וץ, שיינע גלזר, לילי גלילי, דויד הורוביץ, רותי ורד, אברהם חרסון, יוסף אברמסון, אביבה סטו, עמוס קינו, שלמה קורן

רחוב גליקסון 8, תל-אביב, טלפון 26785
ת.ד. 136, מען למברקים: "עולמופרסט"
המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.
דפוס משה שהם בע"מ, ת"א, טל. 31139.
התפא: דוד טופל ובניה, תל-אביב.
המערכת איננה אחראית לתוכן המודעות.

העתון הנקרא ביותר במדינה

העולם הזה וכיצד, אל תוך גילוי חשוב ורבי-ערך מבחינה ציבורית, נשתרבו גם ידיעות בלתי-נכונות.

מוסר הידיעה הראשון היה צעיר אשר זה עתה שוחרר מאיתו מוסד. הוא מסר, בין היתר, שהשער הראשי של בית-החולים עומד פתוח וללא השגחה של ממש, שנידונים מאושפזים יכולים לצאת מתחום המוסד ואף מסר על סדרים פנימיים שונים. הוא גם הזמין את כתבתנו להיות נוכח בשעה שחמישה אנשים יצאו לטיול מחוץ למוסד ותיאר את כולם כנידונים לאשפוז.

העובדות הכלליות כפי שמסר אותו צעיר התאמתו בשעת ביקוריהם של שניים מכתבתנו במקום ולפיכך הם האמינו גם לפרטים הנוספים שמסר, אשר רק לאחר מכן התברר שאינם נכונים. בשעת טיול החמישה שוחח אותו צעיר איתם, בנוכחות כתבתנו, פנה אליהם בשמותיהם והם השיבו לו. בלב כתבתנו — שלא זיהה את עצמו — לא התערער איפוא כל חשד, כי אחד מן החמישה הוא אה ולא נידון וכי גם פרטים אישיים אחרים בנוגע אליהם אינם נכונים.

גם אז ניתן היה אולי להימנע מן הטעויות שפורסמו, אלמלא המכשולים הגדולים שהושמו לאחרונה בפני כל עיתונאי המנסה לברר את העובדות הפשוטות ביותר במוסדות מממשלתיים. כשפנה כתבתנו למנהל בית-החולים וביקש פרטים על האנשים שנראו בחוץ, סרב המנהל למסור אינפורמציה בקשר לכך.

כשנינו כתבתנו לברר את עברם של החמישה, דרך תיקיית בית-המשפט, מצאנו סגורה בפני עיתונאים. משפנה הכתב למזכירות שירות בתי-הסוהר הוסבר לו שאינם נותנים אינפורמציה לעיתונאים, וכי האיש היחיד המוסמך לכך הוא נציב בתי-הסוהר עצמו. שלושה ימים ליקש כתבתנו ראיין עם הנציב ולבסוף נמסר לו שהוא עומד מאד בישיבות ואינו יכול לקבלו לראיון. כשהסוהר למזכיר כי המדובר בעניין מיוחד, הכולל האשמות נגד הנהגה של סיפול בנידונים, ניתנה התשובה: "מצטער מאד, אבל הנציב אינו יכול לקבל אותך. נזכור שהתקשרת."

כעתון הלוחם לזכויות האזרח וביחוד לזכויות האיש הקטן, צר לנו כפלי כבואנו לשרת את הציבור בעניין שאני גם עתה רואה בו עניין חיוני לציונים בלי משים באזרחים פשוטים ובמספר ממלאי תפקידים קשים ומסובכים. המכאיבה לי, אישית, יותר מן האלות שניתחו על ראשי עליי הכוחות הממוזגים בעתוננו, אך כנראה שאלה גם אלה הן תופעות העוללות לבוא בדרכי שלום, מוכן לשקוע בנוחיות השיגרה וחותר בכל מאודו לשרת את העניין הציבורי.

אלע כפ

מכתבים

ערתנו ואת מהות נאמנותנו. סולימאן כיר, כפר אבו-סנאן, סטודנט באוניברסיטה בירושלים

מענותיו של קאסם זורקוט. אך מצטער הוא עד כמה שהדרוים ששים לעובדת התכשומם והתנכרותם ללאום הערבי, התי רחוקות וזאת מלאכותית היא. כדי להתרחק מן הלאום הערבי, מר קאסם, עליך לשנות את שפתך הערבית, את תכונותיך האתניות ואת כל הקשור בהן. הערבים המוסלמים וראי לא יפסידו מהתרחקות זאת, אלא אתם תפסידו. יש לי הערה נוספת לנביד. דע לך כי הצדק אינו מחלק, ואם לא תדרוש שוויון מלא וצודק לכל המיעוטים הערבי, תרי ביק לעצמך גוון של צביעות.

א.א.ס מועמר, ירושלים

עדות מכנית

כדי להעמיד דברים על דיוקם הרנינו מוצא לנכון להעיר הערה זו בנוגע לפירסומם (העולם הזה 1110) בו הובא גילוי סודו של ה"ר"ר ברך קורצוויץ, שהיה בשעתו אחד מן השופטים לפרס ביאליק ולא נזכרה דעתו לדעת שאר חבריו. למקרא הידיעה ותכנה, בה הוזכר גם שמי, יכול הקורא לקבל רושם מוטעה כאילו אני, כמזכיר אגודת-הסופרים, נעשיתי שותף בעבירותיו ותמיכתו על המברקים שנשלחו אל ה"ר"ר קורצוויץ, האמת היא, שלא ידעתי דבר על כל העניין עד שד"ר קורצוויץ הוזמן לשיבת ועד-אגודת-הסופרים להרצות טענותיו כנגד מחלקת הפרסים של עיריית תל-אביב, שהטיפול הטכני בעניני הפרס היה בידיה.

איפול אריסטוקרטי

הדרך היחידה אשר בה בחרתי היא לפנות אליכם. ודאי לכם הרעש אשר עורר דבר הפיכת בתי-הבנות האלגנטים אשר על הכרמל בחיפה, המשמרה מצדה המילה איפול שלם על שמות הנשים אשר עבדו במוסד זה מתוך כוונת בלתי-ידידות. ומה יצא מזה? נשים ושואות אשר אין להן כל קשר לתעובה המצוינה הזו, כמעליים עליהן על אף עולל בכפן כי השתתמו כמפעל הפולכר הזה.

אני אשה נשואה, אם לשני ילדים, הגרה על הכרמל. הבוסר פנש בעלי מר וכיוון שאני שיהא אחת, כל אחר הביע את דעותיו במרשה זו. ומה אמר מר זה לבעלי? בתור רושמי-כותרת, אני מוסר לך — גם אשתך ברשימה, אתם מתארים לעצמכם כיצד זה השפיע על בעלי ועל? מה יצתה מה השמרה לעשות? בכל אופן היא נרמה לפניקה עצומה, אני מתי ארת לי שזה לא הפכת הראשון ולא האחרון אשר יגיע אליכם באותו ענין, אך לי בשנינו שם וכתובת, אתם, תשמיר להם הם בכל הענינים הבלתי שרים במדינה, אלא, לחצו בעיתונכם, יחד עם דעת הקהל החיפאי, לגילוי שמות הנשים האריסטוקרטיות שהשתתפו כמפעל בתי-הבנות. לכן את האמת והסירו העליה המרממת מעל סכפר רב של נשים על הר הכרמל. ה. א. חזיפה

פרם למפרסמים

הקוראים מלכה אנדרייז ודב דאובר מנהי ריה, שחיברו הענות לטוט פירסומם לכלי יריסיה, שהתפרסמו במדור העולם הזה (העולם הזה 1103), מתבקשים לשלוח את כתובתם המדויקת למערכת. חברת יריסיה החליטה להעניק להם פרס.

בדינת "הווייז"י

מכתביהם של הקוראים וילברמו מלונדון ובצלאל כהן מצפירים אשר בחבל ערלם (העולם הזה 1110) מביאים כל אדם ברידת להעמיק ולהשוב מקרוב על בעית הלאום והי דת. אם כי אני תמים דעים עם וילברמו שדווקא בגלל היותנו שייכים לעם שהיה נדרף ואומלל ועתה הוא עצמאי, עלינו להיות נאים, הרי מאידך, מי כמוני וכי

הצילום מתוך גליון "העולם הזה" 1110

בצלאל כהן וכל צבר במדינה יסכים עם וילברמו שמעולם לא סבלנו השפלה, האם לדעתו ומייהעורר, המעצים, בתי-הסוהר והחלקות תקופת השלטון-הזר, האם אלה אינם השפלות? נכון, מר וילברמו, כדברייך — הנבנו בכת. והסיבה לכך היא שכל אדם בעל כבוד עצמי ומצפון סהור חוב להגניב בכך על מקרים כאלה. יש לי רק שאלה אחת ושפוטה. האם נכונת היותם של יהודי הנגלה נרדמים בחוץ-לארץ צריכים הם לקבל כואן בארץ את כל הטוב והמשוכה לו אין זוכים הצברים עצמם? בזכות מי נקראת היום מדינת-ישראל בשם "מדינת מניע-י?"

גרשון שטרן, קרית שמונה

חלוקת הצדק

בעתונכם (העולם הזה 1108) הופיע מבי תבו של עסאם קאסם תחת הכותרת דרוני שואל. הרשו לי לענות לו. מר קאסם התי מוסר על קיפוחם של בני העדה הדרונית בארץ ואף הצביע על הטרדוקם הקיים והי נראה לעיניו. המתבטא ביחס הממשלה הבלתי צודק לבני נאמנותם על בני העדה הדרונית. בסוף מכתבו הוא מבקש מהמטי שיה לשנות את עמדתה ולהעניק לדרוים את מלוא זכויותיהם. אני מתפלל איד מר קאסם לא הצליח להבין את הפרדוקס ומי אידרניסא הוא מרשה לעצמו לפנות ולבקש מן השלטונות להתיחס אלינו, הדרוים, כי אופן מיוחד ונפרד מן המיעוטים הערבי בארץ. אין למר קאסם, לפי דעתי, הזכות החוקית או המוסרית לבקש מהממשלה להתי יחס אלינו באופן מיוחד, על מר קאסם לדעת שהשלטונות הם ברמה שכלית דיי יחס אלינו באופן מיוחד, על מר קאסם נבונה כרי להבין את הפסיכולוגיה של בני

בשבוע שעבר פירסמנו את כתבת-השער השנונה הנורא. פירסמנו גם את תמונותיהם של חמישה אנשים, בשער הגליון ובעמודים הפנימיים, והגדרנו אותם כאסירים מסוכנים המטיילים ברחובות. הצגנו קושיות חמורות כלפי בית-החולים הממשלתי בבתיים, והחמורה בהן: מדוע ניתן לאסירים מסוכנים, המוחזקים בתוקף צו-אישיפו בבית-החולים לחולי-נפש בבתיים, לצאת לרחוב ללא פיקוח?

כדי שכתבה בהעולם הזה תהיה ראויה לשמה, עליה לעמוד במבחן של שבועה בבית-המשפט. היא חייבת להיות אמת, רק אמת וכל האמת. לצערנו הרב הוברר לנו עתה כי הכתבה הגיל לא יצאה ידי חובת מבחן זה וכדרכנו, אין אנו מהססים מלנקוט יוזמה, מרצוננו הטוב והחופשי, לתקן את העובדות הטעויות תיקון ולהביע התנצלות בלתי-מסויילת בפני כל מי שפגע מפירסום הכתבה. אני עושה זאת מבלי שאיש יבקש זאת מאתנו, או התרה בנו או פנה אלינו כל עיקר. המניע היחיד המכתיב את רשימתי זו הוא הרגשת האחריות כלפי הקורא והחובה האנושית והציבורית כלפי הנפגעים מאותה כתבה.

אני עובר, איפוא, על הכתבה כפי שפורסמה, ואף מפרסם שנית בעמוד זה את התמונה שהופיעה בעמוד 3 של הגליון הקודם, עלי-מנת לערוך את התיקונים הדרושים במלוא הידיקות האפשריות. היושבים בתמונה, שצולמה במסעדה מרכזית בשדרות-ירושלים ביפו, לאור היום, הם, מימין לשמאל: השפוט ויקטור מיוזאן, הזכור מפרשת רחל לוי; יעקב מורח, שוטר לשעבר, אשר סיפורו האישי מתפרסם בעמודים 14-15 של גליון זה; מרדכי ועקנין, אח בתי-החולים בבתיים, שגש לח בתוקף תפקידו ללחץ את מיוזאן באותו טיול, דניאל רפאל ושלמה ספרו, אשר נמצאו אותה שעה בבית-החולים מרצונם החופשי.

בכתבת מתחת לאותה תמונה צויינו בצד שמותיהם של החמישה הערות בלתי נכונות. גם בעמוד השער ניתן היה להבין כאילו כל ארבעת המצולמים אסירים הם. אף עובדה זו אינה מתאימה למציאות. מתוך הארבעה, שלושה אמנם הוכנסו לבית-החולים על-פי צו אישפוז של בית-המשפט, ואילו הרביעי, מרדכי ועקנין, השלישי מימין בצילום, הוא אח בתי-החולים. גם בגוף הכתבה תוארו האח ומר ספרו כאסירים או שפוטים, בני-גוד לעובדות.

ברור לי עכשיו, שעליי פירסום מוטעה זה עלול היה להיגרם לאנשים הנזכרים צער מיותר ועגמת-נפש. אני מביע, איפוא, מיה, בשמי ובשם המערכת וכל חבריה, את צערנו העמוק על הטעות המכאיבה.

הביקורת העקרונית שלנו כלפי בתי-החור הביקורת הנהוגה בקשר לנידונים המאושפזים בין כתליו, בעינה עומדת. אולם ודאי שאין ליחס לבית-החולים, או לאחיהם, לו, שגגות או עולות שלא חטאו בהן. ולצדדי ייחסה להם הכתבה, בין השאר, גם כאלה.

נכון הוא שהסידורים בבית-החולים היו כאלה, שמפעם לפעם היה עולה בידי נידונים מאושפזים לצאת את שער בית-החולים ולהסתובב ברחוב כאנשים חופשיים, ללא פיקוח. נכון גם שנידון אחד כזה, שנמצא אשם בביצוע רצח מחריד בשעת טירוף-דעת, נראה מחוץ לגדר בית-החולים, ללא כל פיקוח. זאת ראה אחד מכתבי העולם הזה במו עיניו.

נכון גם שנידונים מאושפזים יצאו לטיול בפיקוח של אח אחד בלבד ברחובות העיר, ומבלי להיכנס לצד המשפטי, הרי ספק רב אם זוהי שמירה מספקת בכל הניכיות. אלו הן תופעות חמורות, שלדעתנו על בית-החולים לתת את דעתו עליהן ולמנוע את הישנותן. לשם כך פורסמה אותה כתבה.

אולם מוסר האינפורמציה המקורית הוסיף לעובדות-אמת אלה, משום מה, תבלין קיצוני ובלתי-נכון, המטיל על האחראים לבית-החולים האשמות קשות ביותר שאין להן הצדקה. שוב, כדי לא לחזור על עובדות בלתי-נכונות, לא אפרט אותן ואסתפק בכך אם אציין שטר לומר כי המאושפזים יכולים לצאת, רובם ככולם, את בית-החולים ככל העולה על רוחם, ובכל עת, ואין לדבר בהכללה על "רוציים, פורצים, אנסים ובריונים שמסתובבים ברחובות ישראל זמן קצר אחרי מעצרם, חופשיים, ללא פיקוח, ככל שאר האזרחים."

לפיכך, ומבלי לחתר על ביקורתנו המהותית כלפי האחראים לבית-החולים, כפי שתיארתי לעיל, מובעת בזה התנצלות והתנצלות חברי מערכת גם כלפי האחראים לבית-החולים, ובהם מנהל בית-החולים ד"ר זאב רימולוביץ והאח מרדכי ואשר ועקנין. אשר למר אריה גיר, נציב בתי-הסוהר שהוזכר בכתבתנו, הרי במידה שהוא קשיר למצב הדברים המתואר לעיל, מופנית ביקורתנו גם כלפיו. אך גם כאן מובעת התנצלותנו הבלתי-מסוייגת, על שניתן היה ליחס לי משגים והאשמות שלא חטא בהם.

אני חייב לך, קורא יקר, גם דברי הסבר, כיצד חזרו דברים אלה אל תוך עמודי

מספר 1111
ר' שבט תשי"ט
14.1.1959
המחיר 550 פרוטה